

101. Tiistaina 9 päivänä lokakuuta 1990

kello 14

Päiväjärjestys

Esitellään:

Siv.

Ilmoituksia Siv.

Ensimmäinen käsittely:

1) Ehdotukset laeiksi verotuslain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta . 3281

Hallituksen esitys n:o 65
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 28

2) Ehdotus laeiksi aluevaihdsta Suomen valtion ja Helsingin kaupungin välillä ”

Hallituksen esitys n:o 74
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 29

3) Ehdotus laeiksi erään Helsingin kaupungissa sijaitsevan asuinkiinteistön myymisestä Rakennustoimisto A. Puolimatka Oy:lle 3282

Hallituksen esitys n:o 75
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 30

4) Ehdotus laeiksi oikeudesta harjoittaa valuutanvaihtoa annetun lain kumoamisesta 3283

Hallituksen esitys n:o 49
Pankkivaliokunnan mietintö n:o 5

5) Ehdotus laeiksi liike- ja yhteisötunnuksen luovuttamisesta ”

Hallituksen esitys n:o 11
Toisen lakivaliokunnan mietintö n:o 7

6) Hallituksen esitys n:o 154 oikeudenkäymiskaaren pöytäkirjaa ja tuomiota koskevien säännösten uudistamisesta riita-asioissa 3283

7) Hallituksen esitys n:o 155 laiksi markkinatuomioistuimesta annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta ”

8) Hallituksen esitys n:o 156 laeiksi rajavyöhykelain muuttamisesta ja valtakunnan maarajan lähellä olevien kiinteistöjen nautintaoikeuden supistamisesta annetun lain kumoamisesta .. ”

9) Hallituksen esitys n:o 157 laiksi valtioneuvoston oikeudesta luovuttaa Lapuan patruunatehtaan hallinnassa olevaa omaisuutta perustettavalle osakeyhtiölle sekä ryhtyä eräisiin muihin yhtiön perustamiseen liittyviin järjestelyihin ”

10) Hallituksen esitys n:o 161 laeiksi yksinoikeudesta integroidun piirin piirimalliin sekä tekijänoikeuslain, oikeudesta valokuvaan annetun lain ja patentti- ja rekisterihallituksesta annetun lain muuttamisesta ”

11) Hallituksen esitys n:o 162 laiksi kansainvälisen henkilövaihdon keskuksista ”

12) Hallituksen esitys n:o 163 laiksi maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksusta ”

13) Hallituksen esitys n:o 164 laiksi lästimaksusta annetun lain 1 §:n muuttamisesta ”

	Siv.		Siv.
14) Hallituksen esitys n:o 167 laeiksi kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta, vuodelta 1991 suoritettavasta sairausvakuutusmaksusta ja työnantajan lapsilisämaksun perimättä jättämisestä vuodelta 1991	3283	28) Ed. Pulliaisen ym. lakialoite n:o 80 laiksi sotiemme veteraanien vähimmäiseläkkeestä	3293
15) Hallituksen esitys n:o 168 laiksi rintamasotilaseläkelain 9 a §:n muuttamisesta	3286	29) Ed. Pulliaisen lakialoite n:o 82 laiksi koiraverosta annetun lain 1 ja 3 §:n muuttamisesta	„
16) Hallituksen esitys n:o 169 laiksi ulkomaalaisvaltuutetusta	3288	Pöydällepanoa varten esitellään:	
17) Hallituksen esitys n:o 170 laiksi sotilasvammalain 6 §:n muuttamisesta	3289	30) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 31 valtioneuvoston selonteosta julkisen hallinnon uudistamisesta	3294
18) Hallituksen esitys n:o 171 laiksi pienyrittäjän vuosilomarahasta annetun lain 3 ja 17 §:n muuttamisesta ...	„		
19) Hallituksen esitys n:o 172 laiksi maatalousyrittäjän lomituspalveluista annetun lain muuttamisesta	„	Puhetta johtaa puhemies Sorsa.	
20) Hallituksen esitys n:o 173 laeiksi alkoholilainsäädännön muuttamisesta .	„		
21) Hallituksen esitys n:o 175 laiksi luvanvaraisesta henkilöliikenteestä tiellä ja laiksi elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain 22 §:n kumoamisesta	3290	Ilmoitusasiat:	
22) Ed. Seppäsen ym. lakialoite n:o 74 laiksi fosforilannoite- ja haitallisten aineiden verosta	„	Lomanpyynnöt	
23) Ed. Juhantalon ym. lakialoite n:o 75 laiksi sotiemme veteraanien vähimmäiseläkkeestä	3293	Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden vuoksi ed. Haavisto, virkatehtävien takia edustajat Kanerva, Knuuttila ja Pietikäinen sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Antvuori, Kokko, P. Lahtinen, Pesola, Pokka ja Virolainen, kuluvan lokakuun 12 päivään virkatehtävien takia edustajat Paasio ja Taxell sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Jokinen, P. Leppänen, Rauramo ja Vähänäkki sekä 16 päivään yksityisasioiden takia ed. Elo.	
24) Ed. von Bellin ym. lakialoite n:o 76 laiksi sotiemme veteraanien vähimmäiseläkkeestä	„		
25) Ed. Helteen ym. lakialoite n:o 77 laiksi sotiemme veteraanien vähimmäiseläkkeestä	„	Uusia hallituksen esityksiä	
26) Ed. Aittoniemen ym. lakialoite n:o 78 laiksi sotiemme veteraanien vähimmäiseläkkeestä	„	Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmien ohella viime syyskuun	
27) Ed. Kankaanniemen ym. lakialoite n:o 79 laiksi sotiemme veteraanien vähimmäiseläkkeestä	„		

28 päiväältä ja kuluvan lokakuun 5 päiväältä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 158, 159, 165, 166, 174, 183 ja 202, jotka nyt on edustajille jaettu.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus toiminnastaan vuonna 1989

Puhemies: Ilmoitetaan, että kirjelmän ohella kuluvan lokakuun 8 päiväältä on eduskunnalle saapunut eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus toiminnastaan vuonna 1989. Tämä kertomus on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotukset laeiksi verotuslain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 65
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 28

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 28.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

2) Ehdotus laiksi aluevaihdosta Suomen valtion ja Helsingin kaupungin välillä

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 74
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 29

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 29.

Keskustelu:

Ed. Andersson: Arvoisa puhemies, herr talman! Kyseessä on vaihtokauppa,

maa-alue Sipoon Hindsbyn kylässä, erinomainen metsäalue, virkistysalueeksi hyvä, jossa valtio ja Helsingin kaupunki aikovat tehdä vaihtokaupan niin, että tämä alue luovutettaisiin puolustusvoimien käyttöön. Kyseessä on 670 hehtaarin suuruinen alue, joka tämän mukaan tulisi käyttöön puolustusvoimille pääasiassa räjähtävän materiaalin luolavarastoalueena ja sissiharjoitteluun. Tässä hallituksen esityksessä sanotaan myöskin, että käyttösuunnitelmissa on otettu huomioon Hindsbyn metsäalueisiin kohdistuvat virkistys- ja suojelutarpeet, sekä maisemanhoito. Ja mielestäni tämä ei pidä paikkaansa.

Kun asian on valmistellut valtiovarainvaliokunnan puolustus- eli pyssyjaosto, niin tulos on sitten tämä. Mietitään vain vaihdettavan alueen soveltuvuutta sotaleikkeihin, mutta unohdetaan täysin kysyä, mitä sotaleikit merkitsevät alueen luonnolle. Voisi sanoa niinkin, että hallituksen esityksen ohjauttua puolustusjaostoon se käsiteltiin siellä aivan mekaanisesti, tavanomaisena maanvaihtona. Olisikohan ratkaisu ollut toinen, jos esitys olisi lähetetty sellaiseen valiokuntaan, joka on tottunut myös kysymään, liittykö asiaan ympäristönäkökohtia. Minusta ei ole samantekevää, mistä näkökulmasta asioita tarkastellaan, vaikka usein saattaisi luulla, että valiokuntajako liittyy puhtaasti tekniseen työnjakoon ja asioiden järkevään hoitamiseen.

Arvoisa puhemies, herr talman! Toista käsittelyä varten olen jo jättänyt eduskunnan kansliaan muutosehdotuksen tässä asiassa. Siinä ehdotan, että puolustusministeriön asemasta vaihdettava alue tulisi ympäristöministeriön hallintaan. Silloin pakostakin jouduttaisiin monipuolisemmin selvittämään alueen ja sen osien käyttöä ja suojelutarpeita. Ei olisi pakkoa yrittää keinoa kompromissia puolustusvoimien ja muun käytön välillä. Minä toivon, että ehdotus saisi toisessa käsittelyssä tukea. Tämä ehdotus ei millään tavalla revi budjettia auki eikä se myöskään hierrä hallitussopua, niin kuin jotkut aikaisemmat ehdotukset.

Hindsbyn metsät on eteläsuomalaisittain arvokas, laaja yhtenäinen metsäalue. Hindsbyssä on myös kaksi lehtojensuojeluohjelmaan kuuluvaa lehtoa. Alueella pesii vuosittain noin 60 lintulajia. Siellä on nähty niin huuhekajia kuin kana-, hiiri- ja varpushaukkojakin. Sanotaan metsän läpi virtaavasta

purosta myös löytyneen taimenkannan, joka on mahdollisesti Sipoonjoen alkuperäinen kanta.

Arvoisa puhemies, herr talman! Alue sopisi mainiosti virkistyskäyttöön, kunhan virkistyskäyttöä ohjattaisiin niin, että se ei kuluttaisi luontoa. Helsingistä itään ei juuri virkistysalueita ole tänä päivänä.

Jos alue kuitenkin annetaan puolustusministeriölle, niin armeijan harjoitusaluehan siitä tulee. Maata myllätään, puita kaatuu ja linnunlaulun peittää kuularuiskujen laulu, joka herkistää vain sotaromantikot, mutta ei nykypäivän luonnonystävää. Rakennetaan sitten kalliovarasto ja yhdysteitä. En halua lainkaan väheksyä puolustusministeri Rehnin kykyä harkita asioita monipuolisesti, mutta puolustusministeriön virkakunta kyllä ohjaa hyppysiinsä saamansa alueen sotilaille.

Arvoisa puhemies! Ottaessani tämän asian esille en ensisijaisesti ole halunnut käsitellä sitä kysymystä, mikä on valtakunnan aseellisen puolustuksen merkitys tänä päivänä. Siihen voitaneen ja pitääkin palata muissa yhteyksissä. Ny on mielestäni kyse maan ja luonnon puolustamisesta ja siihen räjähteet ja sissiarmeijat eivät sovi eivätkä auta.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Ed. Andersson jo varsin etevästi kuvasi niitä luonnonarvoja, jotka liittyvät Sipoon Hindsbyn metsäalueeseen. Tuosta alueesta on tehty luonnonsuojelullisesti useita eri aloitteita.

Erikaisen mielenkiintoinen on Uudenmaan lääninhallituksen asema tässä asiassa. Nimitäin lääninhallitus on tehnyt ainakin erään aloitteen 10.12.1984. Se on uudistanut tämän aloitteen 29.1.1988, ja sitten, kuinka ollakaan, hallituksen esityksen perusteluista käy ilmi, että muutama viikko myöhemmin Uudenmaan lääninhallituksella ei ole mitään tätä aluevaihtosuunnitelmaa vastaan eikä myöskään alueen käyttösuunnitelmaa vastaan, joka aivan selvästi käytäntöön toteutettuna merkitsee sitä, että nuo merkittävät luonnonarvot tuhoutuvat, erityisesti siltä osin kuin aluetta käytetään sissiharjoitusalueena. Varasto tuskin luontoa tuhoaa kuin pieneltä osaltaan, mutta jatkuvassa käytössä sissiharjoitusalue varmasti tuhoaa. Erikaisen varmasti se tuhoaa lehtoalueen, joka Hindsbyn metsäalueella on. Se tulee siinä menevän.

Täytyykin ihmetellä sitä, että ei ole Uu-

denmaan eikä Helsingin tienoilla tarkemmin seurattu Uudenmaan lääninhallituksen eri viranomaisten käyttäytymistä tässä asiassa. Eduskunnan on valvottava tätä asiaa.

Ed. Kalima: Herra puhemies! Haluaisin ed. Anderssonille todeta, että tämä asia on ollut vireillä kauemmin kuin puolustusministeri Rehn on ollut virassaan. Tämä on ollut pitkään. Kysymys on ollut siitä, että Helsinki on saanut antaessaan noin 700 hehtaaria maata Kivikosta 8 hehtaaria. Siis suhde on 1:100. Tämä on alue, missä valitettavasti jo nyt järjestetään sotaharjoituksia. Olisi tietysti ollut paikallaan, että tämä asia olisi tullut laki- ja talousvaliokuntaan ja olisi voitu antaa lausunto myöskin aroista alueista.

Olennaista kuitenkin on, että helsinkiläisten mielestä Santahaminan varuskunta olisi siirrettävä pois kaupungin alueelta. Tämä laaja alue sopisi hyvin varuskunnan uudeksi paikaksi samalla säilyttäen nuo arat alueet.

Ed. Andersson: Arvoisa puhemies! Jos kysymys on Santahaminan siirtämisestä tälle alueelle, niin tämä on todella tärkeä asia. Tästä puuttuvat myös selvitykset esimerkiksi paikallisväestön mielipiteestä koko hankinnasta. Lainmuutoksessa, mitä minä ehdotan, asia siirtyisi ympäristöministeriölle, ja se antaisi vielä harkinnalle aikaa, miten tätä aluetta käytetään niin, että kaikki osapuolet ovat mahdollisimman tyytyväisiä ratkaisuun.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

3) Ehdotus laiksi erään Helsingin kaupungissa sijaitsevan asuinkiinteistön myymisestä Rakennustoimisto A. Puolimatka Oy:lle

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 75
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 30

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 30.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

4) Ehdotus laiksi oikeudesta harjoittaa valtuutenvaihtoa annetun lain kumoamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 49
Pankkivaliokunnan mietintö n:o 5

Puhemies: Käsittelyn pohjana on pankkivaliokunnan mietintö n:o 5.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

5) Ehdotus laiksi liike- ja yhteisötunnuksen luovuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 11
Toisen lakivaliokunnan mietintö n:o 7

Puhemies: Käsittelyn pohjana on toisen lakivaliokunnan mietintö n:o 7.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

lakivaliokuntaan

6) Hallituksen esitys n:o 154 oikeudenkäymiskaaren pöytäkirjaa ja tuomiota koskevien säännösten uudistamisesta riita-asioissa

toiseen lakivaliokuntaan

7) Hallituksen esitys n:o 155 laiksi markkinatuomioistuimesta annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

laki- ja talousvaliokuntaan

8) Hallituksen esitys n:o 156 laeiksi rajavartiolaitoksen muuttamisesta ja valtakunnan maan läheillä olevien kiinteistöjen nautintoai-

keuden supistamisesta annetun lain kumoamisesta

valtiovarainvaliokuntaan

9) Hallituksen esitys n:o 157 laiksi valtio-neuvoston oikeudesta luovuttaa Lapuan patruunatehtaan hallinnassa olevaa omaisuutta perustettavalle osakeyhtiölle sekä ryhtyä eräisiin muihin yhtiön perustamiseen liittyviin järjestelyihin

toiseen lakivaliokuntaan

10) Hallituksen esitys n:o 161 laeiksi yksin-oikeudesta integroidun piirin piirimalliin sekä tekijänoikeuslain, oikeudesta valokuvaan annetun lain ja patentti- ja rekisterihallituksesta annetun lain muuttamisesta

sivistysvaliokuntaan

11) Hallituksen esitys n:o 162 laiksi kansainvälisen henkilövaihdon keskuksesta

valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto maa- ja metsätalousvaliokunnalta

12) Hallituksen esitys n:o 163 laiksi maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksusta

valtiovarainvaliokuntaan

13) Hallituksen esitys n:o 164 laiksi lästimaksusta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

14) Hallituksen esitys n:o 167 laeiksi kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta, vuodelta 1991 suoritettavasta sairausvakuutusmaksusta ja työnantajan lapsilisämaksun perimättä jättämisestä vuodelta 1991

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaalivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Sosiaalivaliokunta on kerta toisensa

jälkeen edellyttänyt ja tähän edellytykseen on koko eduskunta yhtynyt, että sosiaaliturvamaksujärjestelmää muutetaan niin, että maksut eivät rasita työvoimavaltaisia pieniä yrityksiä niin kuin ne tällä hetkellä tekevät. Tämä asia ei kuitenkaan vielä ole saanut ratkaisua. Nyt hallitus esittää ainoastaan alinta kansaneläkemaksua pienennettäväksi puolen vuoden ajalta 0,25 prosenttiyksiköllä. Tämä ei vastaa sitä, mitä valiokunta ja eduskunta ovat edellyttäneet.

On erikoista se, että hallitukset eivät pysty tätä asiaa viemään eteenpäin eduskunnan selkeistä kannanotoista huolimatta. Varmasti jälleen kerran palaamme tähän asiaan valiokunnassa ja vaadimme korjausta. Parempi tietysti olisi, että tämä asia korjattaisiin jo valiokunnassa, ja me tulemme tekemään niin kuin aikaisempinakin vuosina muutosesityksen.

Ei tämä asia ole niin vaikea ratkaista kuin hallitus esittää. Käyttökelpoisia malleja on. Esimerkiksi tekemällä määrätyn suuruinen vähennys työnantajan kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksusta voidaan pieniä työvoimavaltaisia yrityksiä helpottaa. Toivomme, että tämä asia lähtisi etenemään.

Toinen asia, johon valiokunta on kiinnittänyt huomiota ja josta se on esittänyt vaatimuksia, on se, että kuntien näitä maksuja pitää alentaa. Myöskään tässä asiassa hallitus ei ole tehnyt mitään. Olisi aika toimia.

Ed. Anttila: Arvoisa herra puhemies! Ed. Stenius-Kaukosen tavoin olen sitä mieltä, että työvoimavaltainen yritysten kustannustaakan alentaminen olisi pitänyt toteuttaa tässä yhteydessä ihan siitäkkin syystä, että kun olemme menossa kohti yhdentyvää Eurooppaa, niin varmasti sitä kautta tulee entistä suurempi paine meidän kustannusta-soamme kohtaan. Silloin varmasti nimenomaan työvoimakustannukset ovat se sektori, jonka kohdalla paineet syntyvät.

Täytyy toki todeta, ettei tämä ole ainoa asia, jossa tämä hallitus ei ole onnistunut muutosta aikaansaamaan. Palauttaisin vain mieliin ministeri Helena Pesolan useat puheenvuorot sekä julkisuudessa että eduskunnassa nimenomaan työnantajan sosiaalimaksujen alentamiseksi, mutta ne valitettavasti ovat jääneet vain puheiden asteelle.

Ed. Skinnari: Herra puhemies! Ed. Anttilan puheenvuorosta toteaisin sen, että eivät sosialidemokraatit myöskään keskustan ollessa hallituksessa tai silloinkaan, kun keskustasta oli maalaisliitto, pystyneet näitä asioita korjaamaan.

Mutta totuuden nimessä on sanottava, että yksi ongelma on se, ettei pienyrittäjäjärjestöjen eli Suomen Yrittäjien Keskusliiton, Pienteollisuuden Keskusliiton ja Vähittäiskaupan Keskusliiton taholta ole löydetty sellaista yhteistä linjaa, minkä he voisivat hyväksyä. On tietysti mielenkiintoista valiokunnassa kuulla, mikä suhtautuminen näitten järjestöjen taholta on. Mutta kun ennakkoon keskustelin työryhmän esityksestä, niin Pienteollisuuden Keskusliitto ilmoitti, että he eivät ainakaan esitystä voi hyväksyä. Näyttää siltä, että jos Yrittäjien Keskusliitto on työryhmässä mukana ja hyväksyy jotakin, niin jo jompikumpi näistä muista pienyritysten järjestöistä ei näitä esityksiä hyväksy. Tämä on vaikuttanut siihen, että hallituksenkin on ollut vaikea löytää sellaista ratkaisua, joka olisi voitu viedä läpi.

Perusongelma on tietysti myös se, että tulopoliittisissa kokonaisratkaisuissa ei mukana ole pienyrittäjien varsinaista etujärjestöä, koska Suomessa sellaista ei ole. Yrittäjien Keskusliiton säännöissäkkin todetaan, että se on etupiiri. LTK ja STK katsovat, että he edustavat myös pieniä yrityksiä. Mutta on täysin selvää, että yrityksellä, jossa on useita satoja työntekijöitä, on täysin erilaiset ongelmat kuin yrityksellä, jossa on 1–5 työntekijää.

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Ed. Anttila vaati yleistä maksujen alentamista. Me emme voi tähän yhtyä. Sosiaalivaliokunnalle on juuri selvitetty Kansaneläkelaitoksen taholta, miten kansaneläkerahaston ja sairausvakuutusrahaston maksut vaarantuvat, kun riittävät varoja kansaneläkkeiden ja sairausvakuutusetuuksien maksamiseen ei ole varattu. Ensi vuoden budjetissa lisätään huomattavasti valtion osuutta, mutta tähän ei ole tarkoitus, vaan nimenomaan se, että varat kerätään näillä maksuilla.

Me olemme ennen kaikkea sitä mieltä, että kansaneläkelain ja sairausvakuutuslain mukaiset etuudet pitää turvata ja että niitä pitää myös vielä parantaa. Niissä on paljon paran-

tamista. Mutta vaadimme, että maksujärjestelmää muutetaan niin, että pienet ja työvoimavaltaiset yritykset saavat helpotuksia. Se merkitsee tietysti sitä, että silloin pääomavaltainen teollisuus ja yritystoiminta joutuisi maksamaan suuremmat maksut, mikä olisi oikeus ja kohtuus. Tämä on erittäin tärkeä muistaa, ettei puhuta pelkästään maksujen alentamisesta vaan nimenomaan siitä, että niiden asioiden rahoitus turvataan, mitä näillä maksuilla rahoitetaan.

Ed. Anttila: Arvoisa puhemies! Ehkä ilmaisin huonosti, mutta tarkoitukseni oli kuitenkin olla ed. Stenius-Kaukosen kanssa tismalleen samaa mieltä siitä, että kysymys on maksujärjestelmän perusteiden muuttamisesta. Yksi mahdollisuus ehkä olisi se, että nämä kannettaisiin enemmän esimerkiksi liikevaihdon suhteessa eikä puhtaasti palkka-perusteisina niin kuin tällä kertaa.

Sen sijaan ed. Skinnari pakeni uudistuksen epäonnistumista tavallaan järjestöjen taakse. Minusta se on kyllä eräänlaista hurskastelua. Kyllä eduskunta ja hallitus tekevät useasti ratkaisuja, joissa kaikki järjestöt eivät suinkaan ole yhtä mieltä. Minusta tässä on kysymys vain siitä, ettei ole löytynyt riittävän voimakasta poliittista tahtoa uudistuksen läpiviemiseen. Epäilen vahvasti niitä perusteita, että tämä olisi kaatunut erilaisiin järjestöihin, koska ainakin oma tietoni on se, että esimerkiksi Syklin piirissä on varsin pitkälle valmisteltu ehdotus tämän toteuttamiseksi, mutta sille ei ole saatu riittävää poliittista tahtoa.

Ed. Ahonen: Herra puhemies! Keskustelu työvoimavaltaisten yritysten sosiaaliturvamaksuistahan on joka vuosi eduskunnassa käyty suurin piirtein näihin samoihin aikoihin. Niin pitkälle kuin minä muistan taaksepäin, aina vuoden 1984 syksystä, hallitus on joka vuosi luvannut budjettiin liittyviä lakeja antaessaan, että seuraavana vuonna tämä uudistus lähtee käyntiin. Sellaista vuotta ei ole tullut.

Sen sijaan kun työttömyysturva aikanaan pantiin verolle, niin sen aiheuttama verojen lisäys piti kunnilta palauttaa ylimääräisellä sosiaaliturvamaksulla takaisin järjestelmään, ja näin tapahtuikin. Siinä yhteydessä hallitus antoi myös lupauksen, että tämä ylimääräinen rasite kunnalliselta työltä tullaan poista-

maan. Näin ei ole kuitenkaan tapahtunut eikä tämän esityksen mukaan tapahdu ensi vuonnakaan, vaikka tällä hetkellä kuntien rasituksia on lisätty tuntuvasti mm. eläkkeiden rahastoinnin kautta. Olisi jo vihdoinkin korkea aika muistaa ne lupaukset, mitä tässäkin asiassa on annettu.

Ed. Louvo: Arvoisa puhemies! Haluan todeta ed. Anttilalle, että on aivan totta, että tämä uudistus on vain pieni alku työvoimavaltaisten yritysten sosiaaliturvamaksujen kokonaisuudistukselle. Siihen liittyy se, että rahoitusta täytyy jotenkin saada muulla tavalla kerättyä kuin pieniltä ja keskisuurilta yrittäjiltä. Silloin tulee myös tutkittavaksi se, miten voidaan käyttää esimerkiksi liikevaihtoverojen korottamista tässä yhteydessä. Jos näin voitaisiin siirtää painopistettä esimerkiksi liikevaihtoverotuksen suuntaan, niin silloin myös tuonti osallistuisi sosiaaliturvamaksujen rahoittamiseen, mikä olisi oikeudenmukaista.

Tällä hetkellä ei ole oikein, että juuri nimenomaan pieni ja keskisuuri yritystoiminta rahoittaa huomattavalta osalta perusturvaa. Siinä mielessä tämä uudistus, joka nyt kansaneläkemaksujen alentamiseen kohdistuu, on aivan oikean suuntainen, mutta täysin riittämätön.

Ed. Skinnari: Herra puhemies! Pienyrittäjien asemaa Suomessa pitää parantaa monesta eri syystä. Mutta ongelmat, joita tässä nyt on käsitelty, ovat tietysti tosiasia, mutta on myös aina otettava huomioon se, mihin ed. Stenius-Kaukonenkin viittasi: miten tämä raha kerätään. Eli kun toisesta päästä rahoitusta kevennetään, niin jostain toisesta päästä se sitten kovenee, tai sitten on kysymys siitä, että näitä rahoja ei riittävästi ole. Kansaneläkelaitoskin joutuu kääntymään vuosi vuodelta yhä enemmän valtion eli veronmaksajien puoleen, jotta rahoitus saadaan järjestymään. Suomeen sosiaaliturvan rahoitus perustuu palkkojen alentamiseen, toisin sanoen työnantaja maksaa osana palkkaa tai sitten työntekijä osana palkkaa omia eläkekustannuksia.

Pienyritysten asema yleensäkin pitäisi saada paranemaan, ja siinä sosiaaliturvamaksu on tietysti yksi tekijä, mutta siihen liittyy rahoituksen järjestäminen. Maatalousyrittäjillä on tämäkin asia sikäli paremmassa

järjestyksessä, että he saavat valtiolta korkotukea, joka ei ole muille pienyrittäjille ollenkaan mahdollista. Sama koskee lomajärjestelyä, jossa valtion budjetissa on pitkälti toista miljardia markkaa maatalousyrittäjien lomajärjestelyihin, mutta muitten pienyrittäjien, todella pienyrittäjien, lomajärjestelyihin käytetään häviävän pieni summa. Toisaalta tietysti täytyy lähteä siitä, että jonkinlainen vastuu jokaisella on itsellään omasta sosiaaliturvastaan eikä niin, että se aina kerätään palkansaajan työn pohjalta.

Ed. Mäkipää: Herra puhemies! Sekä kokoomukselle että SDP:lle haluan sanoa, että jos sanotaan että tämä sosiaaliturvamaksun alennus on pieni kädenojennus, niin täytyy myöntää, mitä onkaan TEL-maksujen suuri korotus. Se jos mikä rasittaa pientä yritystä.

Ed. Laine: Herra puhemies! Olen samaa mieltä niiden edustajien kanssa, jotka ehdottavat pienyrittäjien maksurasituksen keventämistä. Mutta kun ed. Louvo ehdottaa, että pitää liikevaihtoveroa korottaa, niin tätä ajatusta ja ehdotusta ehdottomasti ja jyrkästi vastustan. Hallitus on kyllä pitänyt huolen siitä, että liikevaihtoverotusta on viime vuosien aikana tuon tuostakin korotettu, ensin väliaikaisesti, sitten pysyvästi ja uudelleen pysyvästi jne. Samaan aikaan kuitenkin annetaan yrityksille, erityisesti suurille yrityksille, lähes 4 miljardin markan kevennys liikevaihtoveron osalta. En siis missään tapauksessa suostu kannattamaan varojen keräämistä liikevaihtoveron korotuksen kautta niin, että tavalliset kansalaiset sen joutuisivat maksamaan.

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Tosiasiassahan hallitus on jo käyttänyt sitä, että liikevaihtoveroa on korotettu. Tässä ei ole eduskunnan lupaa sen paremmin kysytty. Tietysti eduskunta on siunannut nämä, ja tässä mielessä eduskunta voi vain syyttää itseään, mutta tosiasiassa juuri näin on menetelty, että liikevaihtoveroa on korotettu ja valtion budjetin kautta joudutaan maksamaan lisää kansaneläke- ja sairausvakuutusrahastoon. Tosiasiassa tätä on alettu jo hallituksen toimesta toteuttaa. Liikevaihtoveron korotusta me emme kannata sosiaa-

liturvan rahoitusmuotona. Ed. Laine toi tämän jo esille.

Tässä yhteydessä on syytä tuoda esille vielä se seikka, mikä liittyy kansaneläkemaksuun ja erityisesti työeläkemaksuun. Tällä hetkellä on menossa yhtiöittäminen suuryrityksissä, ja eräs peruste, millä tätä toteutetaan, on se, että halutaan nimenomaan sosiaaliturvamaksuja, erityisesti TEL-maksua, pienentää yrityksissä. Yksi sellainen raja, mitä yritykset käyttävät, on, että pilkotaan yritys niin pieniin osiin, että yhdessä uudessa yhtiössä on alle 30 työntekijää, jolloin TEL-maksu on pienempi. Kun eduskunta tätä järjestelmää kokonaisuudessaan suunnittelee jatkossa, niin täytyy ottaa huomioon myös, että tällaiset kiertomahdollisuudet estetään, että työnantajat eivät pysty näitä käyttämään, koska tätä kautta myös tulee rahoitusongelma eteen. Tämä on estettävä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaalivaliokuntaan.

15) Hallituksen esitys n:o 168 laiksi rintamasotilaseläkelain 9 a §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaalivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Mäkelä: Herra puhemies! Kuluvan eduskunnan aikana on ylimääräistä rintamalisää kehitetty merkittävästi siitä tasosta, jolla se vielä viime eduskuntavaalien aikaan oli. Nyt esitetyssä muodossa ylimääräinen rintamalisä tulee enimmillään olemaan jo yli kaksinkertainen verrattuna varsinaiseen rintamalisään. Hallituksen esityksen toteututtua täysimääräisenä ylimääräinen rintamalisä olisi 410 markkaa kuukaudessa. Tätä tasoa voidaan pitää jo välttävänä, vaikkakaan ei vielä riittävänä. Toteutuessaan esitys kuitenkin saavuttaa lähes sen tason, joka oli SMP:n tavoitteena viime eduskuntavaalien aikana, eli saavuttaa rintamalisän ja ylimää-

räisen rintamalisän yhteismääränä 500 markkaa kuukaudessa.

Ylimääräinen rintamalisäjärjestelmä luotiin viime eduskunnan aikana pitkälti SMP:n vaatimusten pohjalta. Tuolloinhan nk. hallituspuolueiden eduskuntaryhmien puheenjohtajien neuvotteluissa silloinen ryhmämme puheenjohtaja Veikko Vennamo piti harkäpäisesti kiinni ryhmämme vaatimuksesta luoda uusi ylimääräinen rintamalisäjärjestelmä juuri kaikkein heikoimmassa taloudellisessa asemassa olevien veteraanien tukemiseksi. Tätä esitystä vastustettiin useista eri syistä, jotka kaikki perimmiltään olivat ainoastaan poliittisia, ilmeisesti siinä pelossa, että SMP saisi järjestelmän toteuduttua ylimääräistä kunnia veteraanien asioiden hoitamisesta.

SMP:n ryhmän tinkimättömyyden tulokseen kyseinen järjestelmä kuitenkin päätettiin luoda, ja sen jälkeen sitä on aluksi hiljalleen ja nyttemmin viime vuosina nopeassa tahdissa kehitetty. Järjestelmän luomisvaiheessa silloinen sosiaali- ja terveysministeri Eeva Kuuskoski-Vikatmaa pyrki saattamaan eläkejärjestelmän naurettavaksi esittämällä jopa markan suurusten eläkkeiden maksamista veteraaneille. Onneksi esitys saatiin kuitenkin vielä korjatuksi ja nostetuksi vähimmäismäärä edes siedettävälle tasolle.

SMP:n tavoitteena, kuten jo edellä mainitsin, oli vuoden 1987 eduskuntavaalien aikaan ylimääräisen rintamalisän ja rintamalisän yhteismäärän nostaminen 500 markkaan kuukaudessa. Käytännössä tämä tavoite käsitellyssä olevan ylimääräisen rintamalisän korotuksen avulla myös toteutuu. Valitettavasti kustannuskehitys maassamme on kuitenkin kuluneiden neljän vuoden aikana laukannut sellaisella vauhdilla, ettei 500 markan ostovoima tänä päivänä ole läheskään samaa tasoa kuin neljä vuotta sitten. Näin ollen tavoitteen ostovoimassa ollaan vielä jäljessä alkuperäisistä suunnitelmista.

Siksi SMP:n taholta esitetty vaatimus ylimääräisen rintamalisän korottamiseksi 30 prosenttiin kansaneläkkeen lisäosan määrästä on varsin perusteltu. Tämä esitys tulisi toteuttaa jo käsitellyssä olevan lain valiokuntakäsittelyn aikana, jotta uudistus saataisiin nopeasti ja mutkattomasti suoritetuksi. Mikäli ylimääräisen rintamalisän korottaminen 30 prosenttiin kansaneläkkeen lisäosan määrästä jää odottamaan tulevaisuutta, saattaa se vaalien jälkeen saada odottaakin pitkään

ennen suotuisten tuulien puhaltamista veteraaneja kohtaan.

Sinänsä hyvä uudistus, joka nostaa sotiemme veteraanien eläketurvaa joidenkuiden kohdalta tyydyttävästi, on hallituspuolueiden toiminnan ansiosta osittain jo mitätöity jätettömän eläkepolitiikan harjoittamisella. Tarkoitan tällä sitä, että istuva Holkerin hallitus tyrmäsi SMP:n budjettiriihessä vaatiman kansaneläkkeen lisäosavääryyden oikaisemisen. Nythän sellaiset veteraanit, joiden puoliso tulee kansaneläkeikään, menettävät eläkkeessä verrattuna SMP:n esittämään tasoon tuntuvia määriä joka kuukausi. Vuositasolla menetykset saattavat olla useita tuhansia markkoja. Mikäli hallitus ei olisi torjunut SMP:n järkevää kansaneläkkeiden lisäosakorjausta ja myöhemmin sekoontunut omaan näppäryyteensä, olisi nyt käsitellyssä oleva ylimääräisen rintamalisän korotuskin ollut sen saajille monissa tapauksissa vielä tätäkin tuntuvampi.

Tällä tavoin olisi voitu perusturvan kehittämistä sotiemme veteraanien osalta viedä merkittävästi eteenpäin ja poistaa niitä vääristymiä, joita sosiaali- ja terveysministeriön todellisuudelta täysin paitsiossa elävä virkamieskunta on tähän saakka suunnitellut. Ei voi kuin ihmetellä sitä, miten maallamme on varaa pitää kaikkein köyhimpien kansalaistemme etuisuuksien suunnittelijoina ja kehittelijöinä ministeriön virkamieskunnassa sellaisia henkilöitä, jotka eivät ymmärrä todellisesta elämästä ja eläkeläisten ja muiden hädänalaisten asemasta yhtään mitään. Onneksi kuitenkin he eivät pysty täysin sumentamaan kaikkien poliitikkojen ja vähäosaisten etuja ajavien henkilöiden silmiä, ja tämän takia käsitellyssä olevan kaltainen sotiemme veteraanien eläke-etuisuuksien korjaaminen on sentään mahdollista. Mikäli asiantuntijoita tässäkin asiassa olisi uskottu, olisi hallituksen esitys varmasti miinusmerkkinen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaalivaliokuntaan.

16) Hallituksen esitys n:o 169 laiksi ulkomaalaisvaltuutetusta

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin ulkoasiainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto lakivaliokunnalta.

Keskustelu:

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Muutama sana tästä hallituksen esityksestä ulkomaalaisvaltuutetun viran perustamiseksi. Tämä asiahan liittyy hyvin kiinteästi ulkomaalaislakiin mutta on toteutettavissa varmasti toisella tavalla kuin ulkomaalaislaki, joka eduskunnan valiokunnissa ja eduskunnassa tulee varmasti mahdottomuutensa kanssa kompastelemaan hyvin pahasti.

Ulkomaalaisvaltuutetun viran perustamisessa on kysymys virkanimikkeen vaihtamisesta. Periaatteessa näin asian näen. Tämä ulkomaalaisvaltuutetun virka on hyvin tärkeä ottaen huomioon hänen tehtävänsä täällä olevien ulkomaalaisten, myös pakolaisten ja turvapaikan hakijoiden, oikeuksien vaalimisessa. Tilannehan on se, että tietysti niiden ulkomaalaisten, jotka täällä laillisesti ovat ja jotka ovat tänne sillä tavalla hyväksytyt, on saatava nauttia kansainvälisesti sovituista oikeuksista, siis niiden, jotka on tänne hyväksytty, ja ulkomaalaisvaltuutetun tehtävä on tässä erittäin tärkeä.

Kuitenkin totean, että ulkomaalaisvaltuutetun virkaan valittavan henkilön kohdalla, jos se ei ole sidoksissa ulkomaalaiskuraattorin virkaan sillä tavalla, että on kysymys vain nimikkeen vaihtamisesta, pitäisi huolehtia kovin tarkoin siitä, että asiaan saadaan maltillinen, objektiivinen ja älykäs ihminen, joka ajattelee asiaa virkansa puolesta, ajattelee niiden puolesta, joiden puolesta asiaa ajaa, mutta ei ole fanaatikko, joka on ensimmäisenä nostamassa kiihkeätä keskustelua ja loukkaavia nimityksiä silloin, kun keskustellaan ulkomaalaiskysymyksestä. Ulkomaalaisvaltuutetun asemassa täytyy olla maltillinen, kylmäpäinen henkilö, joka ei ota sellaisenaan asiaa yleiseen keskusteluun sitä kiihdyttäkseen vaan hoitaa tehtävänsä.

Ed. Kärhä: Arvoisa puhemies! Vaikka kysymyksessä olevassa hallituksen esityksessä on vain virkamuutos sisällä, toivoisin siitä huolimatta, että valiokunta pystyisi keskustelemaan ja ehkä mietinnössään antamaan lausunnon siitä, että Suomeen saataisiin myös paluumuuttajien oma asiamies. Tämä koskee lähinnä Inkeristä tulevia inkerinsuomalaisia, jotka tänne muuttaessaan todella tarvitsevat jotakuta henkilöä, joka heitä auttaisi sopeutumaan suomalaiseen yhteiskuntaan, sillä huolimatta siitä, että meillä on inkeriläisten kanssa samat juuret ja sama kieli, yhteiskunta, josta he tulevat Suomeen, on niin erilainen, että on suorastaan shokki heidän sopeutua tulevaan kotimaahansa, ja sopeutua he todellakin haluavat. Heillä on lukuisia kysymyksiä selvitettävinaan, eikä Suomessa ole viranomaista, joka heitä voisi neuvoa ja auttaa. Minä toivon sydämestäni, että pohdittaisiin Inkeri-asiamiehen tai Inkeri-keskuksen perustamista myös tämän asian kohdalla.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! En nyt asetu millään tavalla ed. Kärhän näkemystä vastustamaan, mutta minä haluaisin palauttaa keskustelun 1950-luvulle. Baltian maista tänne tulevien ihmisten periaatteessa pitäisi tulla työn perässä osallistumaan tähän yhteiskuntaan, työntekoon ja sopeutumaan tänne aktiivisesti, jos minä oikein käsitin. Mutta minä näen, että kun suomalaiset ovat aikanaan muuttaneet pois Suomesta työhön esimerkiksi Ruotsiin, heidän sopeutumisensa on alkanut siitä, että he ovat ottaneet kirveen käteensä ja lyöneet sen Taalainmaan mentyyn ja alkaneet tienata itselleen ja perheelleen elatusta. Paras mahdollinen sopeutumisen pohja on osallistuminen yhteiskunnan toimintoihin ja työntekoon. Kaikkein huonoin on se, että erilaisin asiamiehin ja erilaisia tukimuotoja käyttäen kohtuuttoman pitkälti ihmisiä holhotaan.

En tiedä, käsitinkö ed. Kärhän puheen kokonaan väärin, koska hän käy noin kuumana täällä, mutta jos näin on, niin siitä huolimatta minun puheeni oli omasta mielestäni järkevä. Jos se ei nyt asiaan liittynytäkään, tulipahan kuitenkin sanotuksi.

Ed. Kärhä: Herra puhemies! Todellakin ed. Aittoniemi käsitti Inkeri-asiamiehen tehtävän väärin. Niitä inkerinsuomalaisia, jotka

tulevat Suomeen ja ovat jo täällä töissä, on 1 500, tämän vuoden lopussa ehkä 2 000. He ovat poikkeuksetta hyviä työntekijöitä. Olen saanut työnantajilta pelkästään kehumisia ja pyyntöjä, että voi, kun saisi lisää inkerinsuomalaisia juuri heidän ahkeruutensa, kunnollisten tapojensa ja muun vuoksi.

Mutta on kysymys siitä, että he tulevat sellaisesta yhteiskunnasta, jossa jokainen virheliike on saattanut kostautua hyvinkin pahasti. Pienikin virheliike on saattanut kostautua muutaman kymmenen vuoden Siperian-matkalla, ja tämän vuoksi tänne muuttavat paluumuuttajat pelkäävät, että he eivät osaa sopeutua oikealla tavalla suomalaisen yhteiskuntaan, että he tekevät virheitä, että heillä ei ole paperit kunnossa, että he eivät osaa hoitaa sairausvakuutustaan kuntoon, että heiltä ehkä jokin työpaikan tuoma velvollisuus jää täyttämättä. Jotta tämä pelko poistuisi ja he tuntisivat itsensä todella oikein käyttäytyviksi suomalaisen yhteiskunnan jäseniksi, siitä on kysymys, että on joku, joka heille neuvoa, antaa pelkästään tietoa. Ei mistään holhouksesta ole kysymys vaan tiedonsaannista.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää lausunto lakivaliokunnalta.

17) Hallituksen esitys n:o 170 laiksi sotilasmallin 6 §:n muuttamisesta

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sosiaalivaliokuntaan.

18) Hallituksen esitys n:o 171 laiksi pienyrittäjän vuosilomarahasta annetun lain 3 ja 17 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaalivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Mäkipää: Herra puhemies! Niin kuin on mainittu, pienyrittäjät maassamme

on todellisuudessa unohdettu, vaikka käsiteltävänä oleva lakiesitys tuo hieman parannusta eli vuosilomaraha ei sinänsä kasva mutta päivät pidentyvät kuudesta kahdeksaan päivään, mikä on myönteinen asia. Mutta kun kysytään jatkuvasti, kuka on pienyrittäjä, minä ainakin katson, että se on vähän suurempi kuin yrittäjä ja sen rinnalla työskentelevä yksi työntekijä. Kun asia lähetetään valiokuntaan, toivon, että tämän yhden sijasta tulee ainakin viisi henkilöä, jolloin tämä hieman parantaa asiaa, sillä esimerkiksi viime vuoden valtiovarainvaliokunnan mietinnössä on edellytetty, että lomalakia muutetaan siten, että lomarahaan oikeutettujen määrä kasvaa ja rahan reaalin taso nousee. Sitä se ei tämän esityksen myötä juurikaan tee, ja toivon, että myös sosiaalivaliokunnassa tulee parannusta esittämälläni tavalla.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaalivaliokuntaan.

19) Hallituksen esitys n:o 172 laiksi maatalousyrittäjän lomituspalveluista annetun lain muuttamisesta

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sosiaalivaliokuntaan.

20) Hallituksen esitys n:o 173 laeiksi alkoholilainsäädännön muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin talousvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Lahti-Nuuttila: Arvoisa puhemies! Lakiesitys yhdenmukaistaa alkoholitarkastuksen koko maassa. Se siirtyy kunnilta lääninhallituksille ja muuttuu melkein kokonaan päätoimisten alkoholitarkastajien työksi. Sivuvirkaisuuskin kyllä jatkuu. Lakiesi-

tyksen lupaamat henkilöstövoimavarat vaikuttavat kovin vähäisiltä tehtävien laajuuteen nähden. Tätä lakia käsitellessään toivon talousvaliokunnan paneutuvan erityisesti siihen, tulevatko alkoholilain valvonta- ja tarkastustoiminnalta sekä siihen liittyvältä ohjaus- ja neuvontatyöltä vaatimamme tehtävät hoidetuiksi kunnolla lakiesitykseen sisältyvien muutosten avulla. Eduskuntahan on painottanut ehkäisevän päihdepolitiikan tehostamista ja siihen liittyvien toimintojen kehittämistä.

Ed. Laine: Herra puhemies! Olen hyvin paljon samaa mieltä kuin ed. Pentti Lahti-Nuuttila äskeisessä puheenvuorossaan, jos sen oikein ymmärsin. Epäilen kovasti sitä, tuleeko tarkastustoiminta hoidettua kunnolla, mikäli tarkastajien määrä lääninhallinnossa tulee olemaan niin vähäinen kuin on hallitusten esitysten perusteella arvioitavissa. Siksi toivoisin talousvaliokunnan tarkkaan harkitsevan, onko yleensä tarkoituksenmukaista siirtyä uuteen ehdotettuun järjestelmään vai olisiko vielä toistaiseksi syytä sittenkin säilyttää voimassa oleva järjestelmä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään talousvaliokuntaan.

21) Hallituksen esitys n:o 175 laiksi luvanvaraisesta henkilöliikenteestä tiellä ja laiksi elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain 22§:n kumoamisesta

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti liikennevaliokuntaan.

22) Ed. Seppäsen ym. lakialoite n:o 74 laiksi fosforilannoite- ja haitallisten aineiden verosta

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Tämä lakialoite liittyy sarjaamme haittaveroja. Val-

tiovainvaliokunnan verojaostossa on kuunneltu asiantuntijoita ja havaittu, että säädettyllä fosforilannoiteverolla on ollut jo tähän mennessä psykologista tehoa eli se on saanut keskustelun kääntymään siihen, että maaperämme lannoitetaan fosforilla liiaksi. Suomessa riittäisi useimmilla mailla maaperän elävänä säilyttämiseksi fosforia 15–20 kiloa hehtaaria kohti, ja kuitenkin sitä on Suomessa kylvetty 30 kiloa hehtaarille keskimäärin. Se on siis liikaa. Kun on ruvettu puhumaan haittaveroista, fosforilannoiteverosta, maanviljelijät, jotka ovat eräällä tavalla vastuussa fosforin liikkakylvöstä, ovat heränneet ja ruvenneet vähentämään fosforilannoituksen määrää. Se on ollut siis myönteinen laki.

Samaan asiaan liittyen on muitakin ongelmia kuin fosforin kylväminen maaperään. Typpilannoite aiheuttaa eräällä tavalla myöskin samanlaisia ongelmia. Se rehevöittää liikaa sekä maaperää että vesistöä.

Lakialoitteeseen, joka on nimelläni esillä, liittyy koko haittaverojen ongelmakenttä. Nimittäin tarkoituksena on panna haittaveroille klooriyhdisteet. Useimmiten paperi valkaistaan sellaisiin käyttötarkoituksiin, joihin sitä ei pitäisi valkaista. Hinta tarpeettomastakin valkaisusta tulee maksuun Suomen vesien pilaantumisenä. Suomen vesiin ohjataan klooriyhdisteitä, jotka ovat myrkyllisiä.

Kaikkein myrkyllisimpiä yhdisteitä ovat kloorifenolit ja aromaattiset kloorihiilivedyt sekä tietysti dioksiinit, joita näissä prosesseissa syntyy, mutta niitä ei synny niin paljon, etteivät muut dioksiinilähteet olisi vielä ongelmallisempia. Eniten vesistöihin joutuu klooriligniniä. Se on suurimolekyylinen klooriyhdiste ja ei niin myrkyllinen kuin pienimolekyyliset yhdisteet. Pienimolekyyliset klooriyhdisteet biokeräytyvät, eli niitä käyttävät ravinnokseen monet sellaiset eliöt, jotka taas ovat toisten eliöiden ravintona. Ravintoketjun päässä, esimerkiksi hauessa, nämä biokeräytyneet pienimolekyyliset klooriyhdisteet ovat suorastaan vaarallisia tietyissä olosuhteissa myöskin ihmiselle.

Kun samaan lakiesitykseen olen liittännyt sekä fosforilannoiteveron että klooriveron, niin tässä on kaksi asiaa, jotka halutaan kytkeä ja tuoda mukaan tänne saliin haittavero keskusteluun: Fosfori on asteikon toisessa päässä, se rehevöittää, se on ravintoa esimerkiksi sellaisille leville, jotka voivat hyvin saadessaan vesiliukoista fosforia. Kloori

taas on asteikon toisessa päässä eli se tappaa, se myrkyttää. Se on elämälle vaarallinen aine. Mielestäni nämä aineet voidaan yhdistää toisiinsa ja tuoda eduskuntasaliin käsittelyyn, varsinkin kun ottaa huomioon, että maan hallitus ei ole tänä vuonna pystynyt etenemään haittaveroasiassa eikä pystynyt tänä vuonna tuomaan saliin uudenlaisia haittaveroja.

Oppositiopuolueet ovat tämän takia tuomassa saliin keskusteluun sellaisia haittaveroesityksiä, jotka tekevät eduskunnalle mahdolliseksi haittaverojen käsittelyn verolakien käsittelyn yhteydessä tämän syksyn aikana. Nimelläni kulkeva lakiesitys tuo saliin myös äänestyksiä varten joulukuussa kloorihaittaveron. Sen lisäksi saliin on tulossa ed. Soininvaaran nimissä rikkivero, rikkidioksidivero, rikkihaittavero, joka on saman sisältöinen kuin hänen aikaisempi lakiesityksensä, joka hallituspuolueiden äänin täällä on aikaisemmin hylätty ja jossa pannaan verolle sellaiset rikkiyhdisteet, jotka vaikuttavat maaperään ja maaperän happamoitumiseen. Tänne on tulossa myöskin ed. Kietäväisen lakialoite, joka suosii erilaisia kierrättämisä ja tekee kierrättämisen kannattavaksi erilaisin kannustimin.

Sen lisäksi tänne tulee mahdollisesti syksyn aikana vielä muita haittaveroja, mutta nämä ovat ne keskeisimmät esitykset, joiden avulla toivotaan hallituksen esityksiä voitavan parantaa siitä, että viime vuonna säädettiin haittaveroja, mutta tänä vuonna ei ole säädetty ja mikäli kokoomuksesta on kiinni, niin vähennetään niitakin haittaveroja, joita aikaisemmin on säädetty. Kokoomuksen eduskuntaryhmän puheenjohtaja jo budjetti-puheenvuorossaan ehdotti eräistä haittaveroista luopumista.

Kloorihaittaveron, klooriveron, on siinä mielessä ongelmallinen, että se saattaa aiheuttaa siirtymistä sellaiseen teknologiaan, joka myöskin on ongelmallista, eli se saattaa aiheuttaa siirtymistä happivalkeaisuun. Happivalkeisuuden hyvä puoli on se, että siinä hajotetaan suurimolekyyllisiä klooriyhdisteitä, mutta sen huono puoli on se, että siinä hajotetaan niitä suurimolekyyllisiä pienimolekyyllisiksi. Pienimolekyylliset ovat niitä kaikkein myrkyllisimpiä ja hankalimpia. Eli siis vaihtoehtona ei ole se, että siirryttäisiin kloorivalkeaisuudesta happivalkeaisuuteen ja se olisi ongelmatonta. Näin ei ole asianlaita. Myös-

kin happivalkeaisuuteen liittyy mainitsemiani ongelmia.

Lisäksi on tarjolla vetyperoksidivalkeaisuus, jonka kaikkia ongelmia ei tunneta. Sen lisäksi on tarjolla kuumahierremenetelmä, joka taas on sähkösyöppö. Se ei tarvitse kemiallisia valkeaisuaineita, mutta se on sähkösyöppö ja siinä mielessä pitää sisällään ydinvoiman rakentamista ja plutoniumin tuottamista. Tässä mielessä tervehdimme tyydytyksellä sitä Tekesin ja Kemiran yhteisprojektia, jolla pyritään Ouluun rakentamaan koelaitos, jossa päästäisiin kenties ympäristöystävällisempiin valkeaisumenetelmiin.

Mutta perusongelma on se, että aivan liian suuressa määrin paperia valkeistaan, ja meidän pitäisi päästä eroon valkeistusta paperista. Siinä mielessä haittaveron olkoon veroehdotus valkeistulle paperille, sellaiselle puhtaalle paperille, jota käytetään likaisiin tarkoituksiin. Toivottavasti vero lisää valkeistujen paperien kustannuksia ja sillä tavalla markkinamekanismina vaikuttaa siihen, että ei käytettäisi valkeistua paperia sellaisiin tarkoituksiin, joissa ovat myöskin mahdollisia valkeisemattomat paperit.

Herra puhemies! Tiedän, että esitys tulee saliin uudelleen loppusyksystä. Toivoisin, että hallituspuolueiden edustajien kanssa voisimme valiokuntakäsittelyssä kehittää tätäkin ajatusta niin, ettei eduskunta olisi pakotettu tyytymään siihen neuvottomuuteen ja aloitteettomuuteen, jota maamme hallitus tänä vuonna on osoittanut haittaveroasiassa.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Edustajat Seppänen ja Andersson ovat varsin oikealla asialla. Sen lisäksi, mitä ed. Seppänen juuri perusteluiksi totesi, toteaisin hyvin yksinkertaisen yhtälön, joka fosforilannoiteasiassa on: Vain ne fosforimolekyylit ovat asiallisia peltoon laitettuina, jotka kasvi käyttää hyväkseen. Jokainen ylimääräinen fosforimolekyyli on absoluuttista rahan tuhlausta ja lisäksi aiheuttaa ympäristöongelmia. Eli se on moninkertainen haitta, ongelma lompakolle ja haitta luonnolle ja sitä kautta yhteiskunnan lompakolle. Kun ei järki ole mennyt perille, on pakko mennä pakko-ohjauskeinoihin, jotka ovat aina epämiellyttäviä yhteiskunnassa.

Toiseksi klooriverosta: Sehän on jo käytössä Keski-Euroopassa. Eli me Pohjoismaat tulemme jälkijunassa tässä asiassa. Pienimo-

lekyyllisistä klooriyhdisteistä on seurauksena, että luonnossamme esiintyy supermyrkkijä, di-benzodioksiineja ja di-benzofuraaneja, joita missään nimessä elollisessa luonnossa ei saisi olla, mutta vain on, rikastuneena luonnon ravintoketjuihin ja -verkkoihin ja aiheuttaen tällä hetkellä jo lisääntymishäiriöitä eräillä alueilla.

Tässä käyttäytymismuutos on se, että ei käytetä valkaistua paperia. Taustalla voimme myös ottaa huomioon niiden keinojen lisäksi, jotka ed. Seppänen mainitsi, entsyymaattisen menetelmän, jota parhaillaan tutkitaan mm. Keskuslaboratoriossa. Siitä ei pitäisi olla näitä moninaisia ongelmia, joita ed. Seppänen totesi monissa muissa vaihtoehtoisissa menetelmissä olevan. Lisäksi on mukava asia muistaa, että kuusipuu on valkoista puuta jo luonnostaan käytettynä paperin raaka-aineena.

Ed. Anttila: Arvoisa puhemies! Olisin toivonut, että ed. Seppänen olisi aloittensa-
saan käsitellyt myös fosforiveron tuoton käyttöä. Ohjaaminen nimenomaan ympäristöä säästäviin toimenpiteisiin minusta on oikein ja vero korvamerkitty.

On aivan oikein puhuttu vesistöjen rantojen suojavyöhykkeistä. Näiden toteuttamiseen minusta voitaisiin fosforiveron tuottoa ohjata aivan samalla tavalla kuin ensi vuonna tulee olemaan kesannointialue huomattavasti suurempi kuin tänä vuonna eduskunnassa olevan lainsäädännön pohjalta. Silloin mielestäni viherkesantoa kannattaisi suosia maksamalla siitä sen verran korkeampi korvaus, että se olisi kannustava, ja rahat saataisiin mm. fosforiveron tuotosta.

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Olen samaa mieltä ed. Anttilan kanssa viherkesannoinnin tarpeellisuudesta avokesannointiin verrattuna, koska viherkesannoinnissa olevat kasvit sitovat myös sellaisia aineita, jotka muussa tapauksessa saattaisivat joutua maaperän kautta vesistöihin. Tältä pohjalta meillä vielä löytyy yhteisymmärrystä, siis siirtymisessä avokesannoinnista viherkesannointiin.

Mitä tulee haittaverojen korvamerkitsemiseen eli niiden käyttämiseen joihinkin tiettyihin tarkoituksiin, siihen en valitettavasti voi yhtyä enkä ole sitä sen takia lakialoitteessani myöskään esittänyt. Meillä on Suomessa

käytössä sellainen Oecd:n ja yleisestikin ottaen hyväksytty periaate, että saastuttaja maksaa. Saastuttajan tulee maksaa ympäristön pilaamisesta aiheutuvat kustannukset, ja tässä tapauksessa saastuttajan eli maatalouden täytyy osallistua niiden kulujen maksamiseen, joita se aiheuttaa ympäristöön. Jos samat varat palautettaisiin suoraan maataloudelle toiseen tarkoitukseen, sehän merkitsee sitä, että maatalous ei maksaisi kustannuksia, joita se aiheuttaa luonnolle. Sen takia tämä asia ei sisälly aloitteeseen.

Yleensäkin haittaveroja ei mielestäni pitäisi korvamerkitä. Niiden idea on se, että haittaveroja ei välttämättä pitäisi kerätä lainkaan. Niitä pitäisi voida kiertää, mikä olisi luonnolle kaikkein ystävällisin ratkaisu. Jos säädetään sellaisia haittaveroja, että ne voitaisiin kiertää, ei synny mitään palautettavaa. Sen takia periaate, jota ed. Anttila esitti, ei ole mielestäni haittaverojen kehittämisen näkökulmasta kestävä.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Ed. Seppänen jo ehti korvamerkintäasioista todeta, että ed. Anttila on tällä kertaa jälleen väärillä jäljillä. Hän ei ole ymmärtänyt haittaverojen ideaa eikä sisäistänyt sitä. Hän yrittää korvamerkintäidealla kuitenkin olla hiukan edistyksellisen tuntuinen, jotta ei kaikkia vihertäviä äänestäjiään menettäisi.

Kun hän puhui kesannoinnista, niin olisin odottanut, että hän olisi nimenomaan pakkokesannointikeskustelun osalta kiinnittänyt huomiota suojavyöhykemahdollisuuteen. Tarvitaan riittävän leveät suojavyöhykkeet vesistöjen varsille niin, että ravinteiden huuhtoutuminen vesistöihin käytännöllisesti katsoen estyy. Silloin olemme todella edistyksellisellä linjalla ja pakkokesannoinnilla saavutetaan monta eri tavoitetta yhdellä operatiolla.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

23) Ed. Juhantalon ym. lakialoite n:o 75 laiksi sotiemme veteraanien vähimmäiseläkkeestä

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaalivaliokuntaan.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 24)—28) asiasta.

Keskustelu:

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Kuusi eduskuntaryhmää on tehnyt saman sisältöiset lakialoitteet tarkoituksenaan, että sotiemme veteraanien vähimmäiseläke korotetaan 4500 markkaan. Vaikuttaa siltä, että tämä on eräs niitä harvinaisia lakialoitteita, joka tulee eduskunnassa menemään läpi.

Ryhmämme taholta voin sanoa, että vaikka aloite on allekirjoittaneen ryhmänjohtajan nimissä, niin puuhamiehenä on toki ed. Kettunen, Kainuun mies. Allekirjoittaneen nimissä se on siitä syystä, että korostetaan lähinnä ryhmän yhtenäistä näkemystä tässä asiassa.

Tosin mukana on vain yksi sosialidemokraatti, mutta ihmettelen, että kokoomus ei ole allekirjoittanut lainkaan tällaista lakialoitetta, vaikka aivan äskettäin mm. ed. Kohijoki toi tänne lakialoitteen, jossa ehdotetaan ylimääräisen rintamalisän maksamista ulkomaalaisille, siis alun perinkin ulkomaalaisille, jotka ovat olleet mukana meidän sodissamme, ja näin vienyt asiaa siihen suuntaan, että myös täällä olleille saksalaisille tullaan varmasti ehdottamaan lähiaikoina Lapin tuhoista huolimatta rintamalisän maksamista. Oman maan rintamaveteraanien osalta kokoomus ei ole katsonut aiheelliseksi yhtyä tällaiseen aloitteeseen.

Lopuksi haluan todeta, että vaikka eläkeuudistus ja perusturvauudistus kompastellee, niin nimenomaan sotaveteraaneille on tärkeätä, että tämä asia viedään eteenpäin, koska heidän aikansa on pian ohi. Eläkeläisiä meillä on aina. Sotaveteraanien osalta valitettavasti aika on pian ohi ja heidän osaltaan on kiireellistä saada tämä aloite viedyksi läpi, jotta he pääsisivät edes jossain määrin nauttimaan kohtuullisesta elämäntasosta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaalivaliokuntaan.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sosiaalivaliokuntaan

24) Ed. von Bellin ym. lakialoite n:o 76 laiksi sotiemme veteraanien vähimmäiseläkkeestä**25) Ed. Helteen ym. lakialoite n:o 77 laiksi sotiemme veteraanien vähimmäiseläkkeestä****26) Ed. Aittoniemen ym. lakialoite n:o 78 laiksi sotiemme veteraanien vähimmäiseläkkeestä****27) Ed. Kankaanniemen ym. lakialoite n:o 79 laiksi sotiemme veteraanien vähimmäiseläkkeestä****28) Ed. Pulliaisen ym. lakialoite n:o 80 laiksi sotiemme veteraanien vähimmäiseläkkeestä**

29) Ed. Pulliaisen lakialoite n:o 82 laiksi koiraverosta annetun lain 1 ja 3 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin laki- ja talousvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! On puhuttu paljon kokonaisverouudistuksesta. Siitä kuitenkin puuttuu joitakin sellaisia verolainsäädännön kohtia, joissa verottaja itsekin on unohtanut, minkä takia tuota veroa

kantaa. Yksi sellainen on koiraverosta annettu laki. Kun sitä piti käytäntöön soveltaman nyt sen alkuperäisessä tarkoituksessa, kun vesikauhua jälleen Suomessa esiintyi, niin kukaan viranomaisista ei edes muistanut, kunnes erään Kemi-nimisen kaupungin virkamies muisti juristiopinnoistaan, että se liittyy vesikauhun esiintymiseen ja torjuntaan. Nytpä Kemin kaupunki lähtee edistykseksi tielle ja vetää omaa linjaansa koiraveron kannossa. Samoin menettelivät Heinäveden kunta ja eräät muut kunnat, eli on esiintynyt ns. kuntatottelemattomuutta.

Kun kirjallisessa kysymyksessä tiedustelin ministeri Puolanteelta, eikö olisi aika luopua koiraveron kannosta, niin hän ilmoitti, että tällainen lakiesitys on tänne tulossa, mikäli Kaupunkiliitto sitä suosittaa. Hän taas ei ollut ottanut selville, että Kaupunkiliitto oli sitä ehdottanut jo vuonna 1985 ja oli valmis uusimaan tämän ehdotuksensa.

Tässä on lakialoite, jonka pohjalta nyt eduskunta voisi ottaa asian käteensä ja vielä mennä lisäksi niin edistykseiseen suuntaan, että mahdollistaa kuitenkin kunnille koiraveron kantamisen sellaisissa tapauksissa, että on meneillään jokin erityinen hanke, jolla koiraharrastusta edistetään, ja sillä tavalla voidaan määräaikaaisesti kantaa tällaista maksua, jonka kanto lopetetaan, kun hanke

on saatu hoidettua ja finansioitua loppuun. Erittäin hyvä aloite. Kannattaa kannattaa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään laki- ja talousvaliokuntaan.

30) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 31 valtioneuvoston selonteosta julkisen hallinnon uudistamisesta

pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi torstain täysistuntoon.

—
Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi torstaina kello 14 ja kyselytunti ensi torstaina kello 17.

—
Täysistunto lopetetaan kello 15.08.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Erkki Ketola